

Kumppanuusmaataloudesta uusia mahdollisuuksia maaseudulle

Kumppanuusmaatalous on maailmalla yleinen **ruoantuotannon ja jakelun malli**, jossa viljelijä ja kuluttaja tai muu kumppani jakavat tuotannon riskejä ja iloja. Kyseessä on yksi esimerkki kestävästä kehityksestä ja reilua ruoantuotantoa tukevista lyhyistä jakeluketjuista, joiden avulla voidaan muun muassa vahvistaa tuottajien ja kuluttajien suhdetta, välittää tietoa ruoan alkuperästä sekä myydä lähiruokaa.

Suomessa kumppanuusmaataloutta tunnetaan vasta vähän, mutta se voisi tulevilla rahoituskaudella avata uusia ovia viljelijöille, elintarvikeyrityksille ja kuluttajille: uutta liiketoimintaa ja mielekkyyttä työhön, lisää yhteisöllisyyttä, erilaisten toimintamuotojen kokeilua sekä ekologisuuksia, kun lähellä tuotettu kohtaa lähellä kuluttavan.

Kumppanuusmaatalous on yhteistoimintaa, jossa kuluttaja ja viljelijä sopivat ruoan tuotannosta ja ostamisesta etukäteen. Kuluttaja sitoutuu ostamaan tietyn osan tilan sadosta tai muusta tuotannosta ja maksaa sen osittain tai kokonaan etukäteen. Viljelijä sitoutuu tuottamaan sovitusti kuluttajan toiveita kuunnellen. Yhdessä jaetaan ruoantuotannon riskejä, mutta myös onnistumisia, kuten iloa runsaasta sadosta.

Toiminnan voi aloittaa tuottaja, useampi tuottaja yhdessä, kuluttajat tai esimerkiksi ravintola tai koulu. Kumppanuusmaataloutta voidaan hyödyntää muiden (suora)myyntikanavien rinnalla tai keskittyä pelkästään siihen. Sitä voi myös yhdistää esimerkiksi matkailuun, mökkiläisten palveluihin, elintarvikkeiden jatkojalostukseen, opetusyhteistyöhön tai Green Care -toimintaan. Toteutustavat vaihtelevat ja uusia tapoja voidaan luoda, kunhan muistetaan avoin tiedonkulku, vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä pyrkimys ruoantuotannon kestävyteen ja riskien reiluun jakautumiseen. Oleellista on sitoutua pidempiaikaisesti esimerkiksi vuodeksi, kasvukaudeksi tai muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan kumppanuusmaatilalla tarjonnan mukaan. Yleensä toimitaan paikallisesti, mutta joskus tuotteesta ja palvelusta riippuen jopa kansainvälisestikin.

Viljelijävetoinen kumppanuusmaatalous: Viljelijä tai viljelijäryhmä tarjoaa ennakko-osuuksia tai -tilauksia tulevasta sadosta ja/tai muusta tuotannosta, esim. kasviksia, lihaa, hunajaa tai jalosteita. Osuuksien sisältö ja määrä riippuvat tuotannon onnistumisesta, ennakkotilauksissa ne kerrotaan tarkasti jo etukäteen – edellisessä riski jakaantuu tasaisemmin, jälkimmäisessä sitä jää enemmän viljelijälle. Kummassakin tapauksessa kumppani sitoutuu toimintaan etukäteismaksulla. Sopimus voi sisältää myös esimerkiksi peltoretkeä, osallistumista eläinten hoitoon, lajikevalintoihin vaikuttamista, uutiskirjeitä, sadonkorjuuillallisia ja muita teematapahtumia.

Kuluttajavetoinen kumppanuusmaatalous: Kuluttajat etsivät viljelijän tuottamaan ruokaa maatilallaan tai puutarhassaan yhteistyössä kanssaan. Tai he voivat järjestäytyä osuuskunnaksi tai yhdistykseksi, vuokrata tai ostaa peltoa, palkata viljelijän ja osallistua itsekin ruoantuotantoon, jatkojalostukseen ja toiminnan järjestämiseen. He voivat myös viljellä ja järjestää toiminnan kokonaan itse niin kutsuttuna yhteisöviljelyyn. Kuluttajavetoiseenkin kumppanuusmaatalouteen sisältyy usein yhteistapahtumia ja muuta toimintaa ruoantuotannon ohella.

Lisätietoja ja keskustelua kumppanuusmaataloudesta sekä Suomessa toimivista kumppanuustiloista: www.kumppanuusmaatalous.fi ja <https://www.facebook.com/groups/suomenkumppanuusmaataloudet/>

Hanke: KUMAKKA – Kumppanuusmaatalouden kestävyttä, kilpailukykyä ja maatalouden arvostusta (valtakunnallinen)

Toteuttajat: Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti (hankekoordinaattori) ja Luomuliitto (hankekumppani)

Rahoitus ja kesto: Hämeen ELY-keskus/Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto, 1.10.2019–31.12.2021

Sisältö: Hankkeessa tuotetaan uutta ja kootaan jo olemassa olevaa tietoa kumppanuusmaataloudesta, selvitetään toimintamahdollisuuksia Suomessa, tuotetaan esitys kumppanuusmaatalouden edistämiseksi Suomessa, vahvistetaan kumppanuusmaataloudesta kiinnostuneiden verkostoitumista ja tiedotetaan.

Yhteystiedot: Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti: Ritva Mynttinen (Mikkeli) ritva.mynttinen@helsinki.fi, Hannele Suvanto (Seinäjäki) hannele.suvanto@helsinki.fi